

**Кафедра онкології, променевої діагностики і
терапії та радіаційної медицини**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. А.Г. Шульгай “___” ____, 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З ОНКОЛОГІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 1201 «Медицина»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність **7.12010001** – «**Лікувальна справа**» спеціальність
7.12010003 – «**Медико-профілактична справа**»

(шифр і назва спеціальності)

Факультет **медичний**

(назва інституту, факультету, відділення)

2016- 2017 навчальний рік

(вказати на який навчальний рік розрахована програма)

Розробники: проф. Галайчук І.Й.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри онкології,
променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини

Протокол від “22” 06. 2016 року, № 10

Завідувач кафедри: проф. Галайчук І.Й.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – ECTS – 3.0	Галузь знань 1201 «Медицина» (шифр і назва)	денна форма навчання нормативна	
	Спеціальність: 7.12010001 – «Лікувальна справа»	Рік підготовки 5-й	
Загальна кількість годин – 90	7.12010003 – «Медико-профілактична справа» (шифр і назва)	Семестр 9-й 10-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6,75 год / 0,23 кредити ECTS	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>спеціаліст</u>	12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		42 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
Диф. залік	Диф. залік		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 114,3 %: - для денної форми навчання – %.

Структурні складові робочої навчальної програми:

1. Структурований (розширений) навчальний план з дисципліни;

Курси, на яких викладається дисципліна	Семестри	Кількість годин					Вид контролю
		Всього	Аудиторних			С П Р С	
			лекції	практичні заняття	семінарські заняття		
5	9, 10	90	12	36	–	42	Диф.залік

2. Пояснювальна записка та структура дисципліни.

Програма з онкології для вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації складена для спеціальностей 7.12010001 – «Лікувальна справа» і 7.12010003 – «Медико-профілактична справа».

Програма складена у відповідності з існуючими нормативними документами:

- освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) та освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки фахівця, які затверджені наказом МОН України від 16.04.03 за № 239 “Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти з напрямку підготовки 1101 “Медицина”;
- експериментальний навчальний план, розроблений на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) і затверджений наказом МОЗ України від 31.01.2005 за №52 “Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “Спеціаліст” кваліфікації “Лікар” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України за спеціальністю “Лікувальна справа”;
- рекомендації щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін, затверджені наказом МОЗ України від 24.03 2004 за №152 “Про затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін” зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України від 12.10.2004 за №492 “Про внесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін”;
- інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів за умови кредитно-модульної системи організації навчального процесу; – Наказ МОЗ України від 23.07. 2007 р. № 414 «Про внесення змін до наказу

Міністерства охорони здоров'я України від 31.01. 2005 р. №52 «Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» кваліфікації «Лікар» у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації України за спеціальностями “Лікувальна справа”, “Педіатрія”, “Медико-профілактична справа”.

Програма з онкології на 5 курсі є базовою у підготовці майбутнього лікаря з різних питань онкології, які окреслені метою і завданнями програми. Програма розрахована на **90 год.** (3 кредити), з них **12 год.** – лекції, **36 год.** – практичні заняття і **42 год.** для самостійної підготовки студентів, присвячених вивченню основних питань клінічної онкології, організації онкослужби, клініки та діагностики, принципів лікування найпоширеніших пухлинних захворювань. Базою для викладання є Тернопільський обласний клінічний онкологічний диспансер, який має необхідний ліжковий фонд, онкологічних хворих, обладнання та обсяг роботи. Практичні заняття проводяться за наступною схемою:

- практична частина заняття – 9⁰⁰ -11¹⁵
- самостійна клінічна робота студентів 11¹⁵ - 12⁰⁰;
- перерва – 12⁰⁰-12³⁰

- семінарська частина заняття – 12³⁰ -
- 14⁰⁰; перерва – 14⁰⁰-14¹⁵; контроль
- знань – 14¹⁵-15⁰⁰.

Під час вивчення дисципліни студенти оволодівають практичними навичками з курації хворих на рак молочної залози, які внесені до матрикулу практичних навичок. Знання студентів оцінюються за 12 бальною шкалою. Обсяг навчального навантаження студентів описаний в кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного матеріалу.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом

- є: а) лекції; б) практичні заняття;
в) самостійна робота студентів (СРС).

3. Мета викладання навчальної дисципліни: вивчення студентами теоретичних основ та засвоєння практичних навичок з клінічної онкології, необхідних для практичної діяльності лікаря.

Основні завдання предмета:

- Ознайомлення студентів із організацією онкологічної допомоги населенню та з сучасними принципами діагностики і лікування онкологічних хворих;
- вивчення основних нозологічних форм злоякісних пухлин, їх клінічних проявів, особливостей перебігу і методів діагностики та лікування;
- опрацювання практичних навичок з питань організації онкологічної допомоги, профілактики, ранньої діагностики злоякісних пухлин та реабілітації пацієнтів;
- визначення тактики лікаря загального профілю при підозрі на наявність злоякісної пухлини.

4. Зміст програми.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОГРАМИ

Закономірності розвитку злоякісних пухлин.

Багатостадійність канцерогенезу. Молекулярно-генетичні механізми канцерогенезу. Роль онкогенів. Роль факторів внутрішнього і зовнішнього середовища у виникненні злоякісних пухлин. Хімічні та фізичні канцерогени. Вірусогенетична теорія виникнення злоякісних пухлин. Протипухлинний імунітет. Сучасні досягнення науки в розкритті механізмів канцерогенезу та лікуванні злоякісних пухлин. Факультативні та облігатні передракові захворювання. Поняття про дисплазії. Перебіг ракового процесу. Ранній рак. Форми росту злоякісних пухлин. Оцінка поширення процесу: принципи класифікації пухлин за стадіями.

Доклінічні та клінічні періоди розвитку пухлин. Патогенез симптомів злоякісних пухлин: зміни водно-електролітного обміну та кислотно-лужного балансу. Синдром білково-енергетичного дефіциту. Больовий синдром.

Паранеоплазії в онкохворих. Зміни регуляції агрегатного стану крові при онкозахворюваннях: тромбоемболії, ДВЗ-синдром, кровотечі.

Епідеміологія і профілактика злоякісних пухлин.

Захворюваність і смертність від злоякісних пухлин. Статеві-вікові особливості хворих. Динаміка і структура захворюваності. Географічні особливості поширення злоякісних пухлин. Поняття про первинну і вторинну профілактику. Соціально-гігієнічні та індивідуальні заходи профілактики раку. Боротьба з курінням. Гігієна харчування. Протиракова санітарно-освітня робота. Деонтологія в онкології.

Організація онкологічної допомоги.

Структура онкологічної сітки в Україні. Онкологічний диспансер, його функції. Загальна характеристика стану онкологічної допомоги в області. Поділ онкохворих на клінічні групи. Облікова документація. Диспансеризація онкологічних хворих. Аналіз причин запущеності раку і розбір випадків запущеності злоякісних пухлин.

Основні принципи діагностики злоякісних пухлин.

Збір і оцінка скарг та анамнезу у онкологічних хворих. Особливості фізикальних методів обстеження при підозрі на злоякісну пухлину. Рентгенологічні, ендоскопічні, ультразвукові, термографічні та ізотопні методи діагностики. Комп'ютерна томографія. Ядерно-магнітний резонанс. Лабораторні дослідження: зміни периферичної крові, біохімічні та імунологічні тести, морфологічні методи. Обов'язковий мінімум обстеження в амбулаторних умовах.

Розпізнавання раку у доклінічному періоді. Роль профілактичних оглядів в своєчасному розпізнаванні раку. Форми, методи та періодичність профілактичних оглядів. Формування груп підвищеного ризику. Методи скрінінгу. Поняття про моніторинг.

Принципи лікування злоякісних пухлин.

Класифікація методів спеціального лікування. Комбіноване і комплексне лікування. Радикальні, паліативні і симптоматичні методи. Принципи абластики, антибластики, зональності і футлярності в хірургічній онкології. Радикальні, розширені і комбіновані операції.

Методи променевої терапії злоякісних пухлин. Радіочутливі і радіорезистентні пухлини. Механізм дії іонізуючого випромінювання на злоякісні пухлини. Засоби підвищення радіочутливості.

Класифікація протипухлинних хіміопрепаратів. Механізм їх дії. Показання і протипоказання до хіміотерапії. Основні принципи поліхіміотерапії. Регіонарна та ендолімфатична хіміотерапія. Гормоно- та імунотерапія. Поняття про гормонозумовлені, гормонозалежні та гормоноактивні пухлини. Медикаментозні, хірургічні та променеві методи гормональної корекції.

Основні принципи симптоматичної терапії. Індекс якості життя за Карновським. Хоспіси.
Трудова, соціальна і медична реабілітація онкохворих.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОГРАМИ

Спеціальна онкологія:

Пухлини шкіри. Меланома.

Рак шкіри. Епідеміологія. сприяючі фактори. Факультативні і облігатні передракові стани шкіри. Місцеводеструктивні процеси шкіри. Базаліома. Клініка, діагностика, лікування, прогноз. Засоби профілактики раку шкіри. Гістологічні варіанти раку шкіри. Класифікація за стадіями. Клінічні форми росту. Методи діагностики. Лікування раку шкіри (хірургічне, променеве, кріогенне, фотодинамічна терапія. безпосередні та віддалені результати.

Меланома. Епідеміологія меланом. Види пігментних невусів, фактори, які сприяють їх переродженню. Профілактика малігнізації невусів. Особливості росту і метастазування меланоми. Класифікація за стадіями. Ступені інвазії за Кларком. Методи спеціального обстеження (радіоізотопна та лабораторна діагностика, епілюмінесцентна дерматоскопія, термографія). Показання, протипоказання та методика забору матеріалу для цитологічного і гістологічного дослідження. Основні принципи лікування. Особливості хірургічного лікування меланом. Результати, прогноз.

Саркома Капоші. Клініка, діагностика. Принципи лікування.

Пухлини голови та шиї.

Рак нижньої губи. Захворюваність, сприяючі фактори. Облігатні і факультативні передраки. Форми росту і шляхи метастазування. Класифікація за стадіями. Гістологічна структура пухлин. Методи діагностики. Лікування первинної пухлини і регіонарних метастазів. Результати.

Рак слизової порожнини рота. Захворюваність. Сприяючі фактори (куріння, шкідливі звички). Передракові стани. Форми росту пухлини і шляхи метастазування. Класифікація за стадіями. Гістологічна будова і особливості клінічного перебігу пухлин. Методи діагностики. Лікування.

Рак щитовидної залози. Захворюваність. Етіологічні фактори. Передракові стани. Профілактика раку. Патанатомічна характеристика раку. Стадії. Особливості метастазування. Клінічні прояви. Методи діагностики. Лікування. Прогноз.

Рак гортані і глотки. Клініка. Діагностика. Методи комбінованого лікування. Особливості метастазування. Профілактика. Принципи хірургічного лікування метастатичного ураження лімфовузлів шиї.

Пухлини головного мозку. Класифікація внутрішньомозкових та позамозкових пухлин. Клінічні прояви. Основні методи діагностики. Принципи лікування.

Дисгормональні гіперплазії і рак молочної залози.

Мастопатії. Етіопатогенез. Класифікація. Поділ на локальні і дифузні форми. Клінічна картина. Лікувальна тактика при локалізованих формах. Принципи лікування дифузних мастопатій.

Хвороба Мінца. Клініка, методи діагностики і лікування.

Фібroadенома. Клініка, діагностика, лікування. Особливості клінічного перебігу філоїдної фібroadеноми.

Рак молочної залози. Епідеміологія. Етіопатогенез. Роль гормональних порушень. Фактори ризику. Профілактика. Патогенетичні форми раку молочної залози. Клінічні форми. Скринінг на рак молочної залози. Групи підвищеного ризику. Методика самообстеження. Методика огляду і пальпації молочних залоз і лімфатичних вузлів. Методи спеціального обстеження. Лікування раку молочної залози. Радикальна мастектомія. Економні операції. Показання до комбінованого і комплексного лікування. Ад'ювантна і неoad'ювантна променева, хіміо- і гормонотерапія. Результати лікування і прогноз. Диспансерний нагляд і реабілітаційні заходи.

Лімфогранульоматоз, неходжкінські лімфоми.

Етіопатогенез. Патогістологічна класифікація. Класифікація за стадіями. Клінічні прояви, методи діагностики. Лікування. Критерії ефективності лікування, поняття про біологічну активність процесу. Прогноз.

Пухлини легень.

Епідеміологія. Етіологічні фактори. Передракові захворювання. Статеві-вікові особливості. Клініко-анатомічна класифікація. Форми росту пухлини. Гістологічні варіанти. Центральний та периферичний рак легень. Атипові форми. Шляхи метастазування. Поділ на стадії. Клінічні прояви раку легень. Клінічні, рентгенологічні і ендоскопічні синдроми. Діагностика ранніх форм раку легень. Значення флюорографії. Організація скринінгу. Групи підвищеного ризику.

Рентгенологічні та ендоскопічні методи діагностики. Цитологічне дослідження харкотиння. Трансторакальна пункція. Лікування раку легень (хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне). Результати, прогноз. Профілактика раку легень.

Пухлини середостіння і плеври.

Класифікація. Нейрогенні пухлини, кисти середостіння. Клініка і діагностика злоякісної тимомы. Пухлини лімфоретикулярної тканини. Клінічні синдроми пухлин середостіння. Рентгенологічні, інструментальні, морфологічні методи діагностики пухлин середостіння. Лікування. Прогностичні фактори.

Мезотеліома плеври. Клініка, діагностика, лікування.

Пухлини стравоходу.

Епідеміологія. етіологічні фактори. Профілактика раку стравоходу. Форми росту пухлини. Локалізації. Особливості поширення і метастазування. Стадії. Клінічні прояви. Ускладнення раку стравоходу. Диференціальна діагностика дисфагій. Рентгенологічна і ендоскопічна характеристика.

Морфологічна діагностика. Лікування. Види операцій. Комбіноване лікування. Результати. Прогноз.

Пухлини шлунка.

Захворюваність. Значення екзогенних та ендогенних канцерогенів. Передракові захворювання. Дисплазія і рак шлунка. Ранній рак шлунка. Гістологічні варіанти раку шлунка. Макроскопічні форми росту. Локалізації пухлини. Класифікація за стадіями. Клініка раку шлунка. Ускладнення. Диференціальна діагностика між раком і виразкою. Методи діагностики раку шлунка. Фізикальні і лабораторні дослідження. Основні рентгенологічні та ендоскопічні ознаки (прямі і непрямі). Методи скринінгу: анкетування, диспансеризація груп ризику, гемокульт-тест, фіброгастроскопія. Лікування. Види радикальних операцій. Показання. Паліативні і симптоматичні операції. Комбіноване лікування. Результати лікування. Прогноз.

Пухлини товстої кишки.

Епідеміологія. Етіологічні фактори. Роль характеру харчування. Передракові захворювання. Сімейний поліпоз. Методи профілактики раку. Причини занедбаних випадків раку. Форми росту і локалізації пухлини. Гістологічні варіанти раку. Шляхи метастазування. Класифікація за стадіями. Ускладнення. Клінічні форми раку ободової кишки. Симптоматологія раку прямої кишки. Методи діагностики. Роль пальцевого дослідження. Гемокульт-тест як метод скринінгу. Значення колоноскопії, іригоскопії та ректороманоскопії для встановлення діагнозу. Диференціальна діагностика. Лікування радикальне і паліативне. Обсяг хірургічного втручання в залежності від локалізації пухлини. Тактика при obturacійній кишковій непрохідності. Хіміотерапія. Результати лікування.

Пухлини печінки та підшлункової залози.

Епідеміологія раку печінки. Етіопатогенез гепатоцелюлярного і холангіоцелюлярного раку. Форми росту. Первинний і метастатичний рак печінки. Заходи профілактики. Клініка раку печінки. Методи діагностики: радіонуклідні методи, УЗД, комп'ютерна томографія, пункційна біопсія печінки, лапароскопія, реакція Абелева-Татарінова. Принципи лікування.

Рак підшлункової залози. Захворюваність. Етіологічні фактори. Профілактичні заходи. Локалізація, макроскопічні форми, гістологічна будова, метастазування. Симптоматика раку підшлункової залози. Клінічні ознаки в залежності від локалізації пухлини. Діагностика. Диференційна діагностика жовтяниць. Принципи хірургічного лікування раку підшлункової залози. Результати.

Пухлини кісток і м'яких тканин.

Саркоми кісток. Класифікація. Остеогенна саркома. Саркома Юінга. Ретикуло-та хондросаркоми. Особливості клінічної та рентгенологічної діагностики. Показання до оперативного та хіміопроменевого лікування.

Саркоми м'яких тканин. Класифікація. Гістологічні типи. Діагностика. Лікування первинної пухлини та рецидивів. Прогноз.

Пухлини сечостатевої системи.

Рак нирки. Епідеміологія. Класифікація пухлин нирок. Етіологія. Патологічна анатомія. Класифікація за стадіями. Симптоматологія пухлин нирок. Основні методи діагностики. Лікування.

Пухлини сечового міхура. Доброякісні пухлини: папілома, фіброма, лейоміома – клініка, діагностика, лікування. Роль хімічних канцерогенів у виникненні раку сечового міхура. Гістологічні типи раку. Класифікація за стадіями. Клінічні прояви. Характеристика гематурії. Роль цистоскопії у діагностиці пухлин сечового міхура. Методи лікування.

Пухлини яєчка. Епідеміологія, можливі етіологічні фактори. Морфологія пухлин яєчка. Особливості лімфогенного метастазування. Клініка, методи діагностики, лікування.

Пухлини перемішурової залози. Епідеміологія. Етіологічні фактори: роль андрогенів у виникненні раку. Морфологічні типи раку простати. Класифікація за стадіями. Клініка. Особливості метастазування. Методи діагностики. Роль пальцевого обстеження прямої кишки у діагностиці раку простати. Основні принципи лікування.

Пухлини зовнішніх статевих органів. Рак статевого члена: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування. Рак вульви: передракові захворювання, клініка, діагностика, лікування.

Пухлини шийки і тіла матки.

Захворюваність. Причини занедбаних випадків. Етіологія. Стадійність. Рак *in situ*. Інвазивні та неінвазивні форми раку шийки матки. Методи діагностики. Групи ризику. Особливості лікування. Види операцій. Комбіноване лікування. Результати.

Пухлини яєчників. Хоріонепітеліома.

Рак яєчників. Захворюваність. Етіологічні фактори. Причини занедбаних випадків. Групи ризику. Класифікація за стадіями. Морфологічна класифікація. Клініка. Методи діагностики. Особливості лікування. Ад'ювантна поліхіміотерапія. Прогноз. Результати лікування.

Хоріонепітеліома. Епідеміологія. Фактори ризику. Клінічні прояви. Методи діагностики. Роль радіоімунних методів в діагностиці хоріонепітеліоми. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування. Прогноз.

Пухлини дитячого віку.

Захворюваність. Роль спадковості у виникненні пухлин у дітей. Роль генетичних консультацій у пренатальному розпізнаванні пухлин. Клініка, діагностика, лікування і прогноз при найбільш поширених злоякісних пухлинах дитячого віку (лейкоз, пухлини головного мозку, нейробластома, злоякісні лімфоми, пухлина Вільмса, пухлина Юінга, ретинобластома, герміногенні пухлини).

Клінічна частина заняття передбачає:

- ведення студентами амбулаторного прийому з лікарем-асистентом;
- курація 2-3 хворих в стаціонарі;

- збір анамнестичних даних і обстеження хворих, оцінка скарг, перебігу хвороби;
- методи об'єктивного обстеження онкохворого;
- використання спеціальних методів діагностики і взяття матеріалу для морфологічного дослідження;
- асистенція в оглядовому, ендоскопічному і рентгенологічному кабінетах, в перев'язувальній;
- спостереження за основними етапами хірургічних втручань в операційній.

ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ

Тематичний план лекцій

№ з/п	Тема лекції	Кількість годин
1.	Рак шкіри. Меланома. Пухлини голови та шиї.	2
2.	Рак молочної залози. Рак шийки і тіла матки. Рак яєчників.	2
3	Пухлини легень. Лімфоми.	2
4	Рак стравоходу і шлунка	2
5.	Колоректальний рак. Рак печінки.	2
6.	Пухлини нирки, сечового міхура і передміхурової залози	2
Всього		12

Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин
1	Пухлини шкіри.	6
	Пухлини голови і шиї.	
2	Пухлини молочної залози.	6
	Лімфогранульоматоз. Неходжкінські лімфоми	
3	Пухлини легень	6
	Пухлини середостіння	
4	Пухлини стравоходу	6
	Пухлини шлунка	
5	Пухлини печінки та підшлункової залози	6
	Пухлини товстої кишки	
6	Рак шийки і тіла матки. Рак яєчників.	6
	Рак нирки, сечового міхура, простати.	
Всього		36

Тематичний план самостійної позааудиторної роботи (СРС)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Епідеміологія та етіопатогенез злоякісних пухлин. Фактори ризику.	2
2.	Принципи класифікації пухлин за системою TNM.	2
3.	Методи діагностики пухлин.	2
4.	Принципи лікування та диспансерного нагляду за онкологічними хворими.	2
5.	Цитостатичні препарати. Класифікація. Механізм дії. Принципи поліхіміотерапії	2
6.	Гормональна терапія злоякісних пухлин. Основні принципи	2
7.	Порушення білкового, електролітного і кислотно-лужного балансу в онкохворих	2
8.	Трудова, соціальна і медична реабілітація онкологічних хворих	2
9.	Пухлини головного мозку	4
10.	Симптоматична терапія онкологічних хворих	2
11.	Передракові захворювання молочної залози.	2
12.	Пухлини плеври	2
13.	Пухлини зовнішніх статевих органів	2
14.	Пухлини яєчка	2
15.	Пухлини передміхурової залози	2
16.	Пухлини дитячого віку	4
17.	Саркоми кісток	2
18.	Саркоми м'яких тканин	2
19.	Хоріонепітеліома	2
Всього		42

Перелік практичних навичок, внесених у матрикул практичних навичок

№ з/п	Назва практичної навички	Рівень опанування	Лінія матрикула
1	Курація хворого з новоутворенням молочної залози	IV	5

5. Критерії оцінювання знань студентів на занятті (прийняті на методичному засіданні кафедри):

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України від 16.06.2005 №08.01. - 22/1258 (зі змінами, внесеними відповідно до Листа МОЗ України від 21.01.08 № 08.01 - 22/65, Додаток 2).

Форми контролю:

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок у вигляді протоколу практичного заняття.

Форми поточного контролю:

Теоретичні знання – тестові завдання, комп'ютерне тестування, письмові роботи (реферати), індивідуальне опитування, співбесіда.

Практичні навички та уміння – аналіз результатів проведених діагностичних обстежень з клінічною інтерпретацією отриманих даних.

Підсумковий контроль здійснюється на основі теоретичних знань, практичних навичок та умінь.

Форми підсумкового контролю:

Теоретичні знання – система питань письмового та комп'ютерного тестування.

Практичні навички та уміння – самостійно оглянути пацієнтів з доброякісними і злоякісними пухлинами молочної залози, шкіри, ротової порожнини та ін., встановити клінічний діагноз за системою TNM, скласти схему лікування, визначити прогноз і методику диспансерного нагляду.

Критерії оцінювання знань студентів за 12-бальною шкалою:

«1» – студент абсолютно не підготовлений до заняття, не відповів на жодне запитання, практичної роботи не виконав. Тестовий контроль – 0 % правильних відповідей.

«2» – студент не підготовлений, не орієнтується в загальних радіологічних поняттях. Тестовий контроль – 10 % правильних відповідей. Практичну роботу виконав фрагментарно, однак не може логічно пояснити своїх висновків.

«3» – студент погано підготовлений, дає неповні відповіді на окремі запитання. Практичну роботу виконав погано, висновки нелогічні. При тестовому контролі правильну відповідь дав на 20 % запитань.

«4» – студент підготовлений посередньо, володіє основними радіологічними термінами, однак погано застосовує їх на практиці. В основному практичне завдання виконав з помилками. При тестовому контролі правильну відповідь дав на 30 % запитань.

«5» – студент підготовлений задовільно в основному орієнтується в темі заняття, що дозволяє йому виконати практичне завдання, в основному. При тестовому контролі – 40 % правильних відповідей.

«6» – студент підготовлений задовільно в основному орієнтується в темі заняття, що дозволяє йому виконати практичне завдання з помилками. При тестовому контролі – 50 % правильних відповідей.

«7» – студент підготовлений добре, показує хороші теоретичні знання, однак є деякі труднощі при їх прикладному застосуванні. Виявляються окремі недоліки при інтерпретації даних радіологічного обстеження. В основному правильно складає діагностичний алгоритм. Тестовий контроль – 60 % правильних відповідей. Підготовка до заняття добра.

«8» – Студент орієнтується в теоретичному матеріалі, і, в основному, застосовує їх на практиці. Вміло інтерпретує дані променевих обстежень. На тестовому контролі – 70 % правильних відповідей.

«9» – Студент орієнтується добре в теоретичному матеріалі теми, виконує практичну роботу. Зустрічаються деякі неточності у формулюванні діагностичного заключення і складанні алгоритму обстеження. Тестовий контроль – 80 % правильних відповідей. Підготовка добра.

«10» – Студент орієнтується відмінно в теоретичному матеріалі теми, виконує практичну роботу. Зустрічаються поодинокі неточності у формулюванні діагнозу і складанні алгоритму обстеження. Тестовий контроль – 90 % правильних відповідей. Підготовка добра.

«11» – Студент досконало орієнтується в теоретичному матеріалі теми, виконує практичну роботу. Не зустрічаються «11» – неточності у формулюванні діагнозу і складанні алгоритму променевого обстеження. Тестовий контроль – 95 % правильних відповідей. Підготовка добра.

«12» – Студент досконало орієнтується в теоретичному матеріалі теми, виконує практичну роботу. Не зустрічаються «12» – неточності у формулюванні діагнозу і складанні алгоритму обстеження хворого. Тестовий контроль – 100 % правильних відповідей.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю тем на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється на підсумковому контролі. Диференційований залік здійснюється після завершення усіх теоретичних і практичних занять.

6. Екзаменаційні питання (для дисциплін, з яких формою підсумкового контролю є іспит).

1. Клінічні групи диспансерного спостереження.
2. Облікова онкологічна документація.
3. Принципи класифікації пухлин за стадіями.
4. Профілактика злоякісних пухлин.
5. Скринінг злоякісних пухлин.
6. Рівні діагностики злоякісних пухлин.
7. Принципи радіонуклідної діагностики злоякісних пухлин.
8. Рентгенологічна діагностика злоякісних пухлин.
9. Імунодіагностика раку.
10. Морфологічна діагностика злоякісних пухлин. Види біопсій.
11. Загальні принципи лікування злоякісних пухлин.
12. Принципи хірургічного лікування злоякісних пухлин.
13. Принципи радикальних онкологічних операцій.
14. Основи променевої терапії злоякісних пухлин.
15. Показання, протипоказання і ускладнення променевої терапії.
16. Класифікація цитостатичних препаратів.
17. Показання, протипоказання і ускладнення хіміотерапії.
18. Гормональна терапія хворих на злоякісні пухлини.
19. Імунотерапія злоякісних пухлин.
20. Симптоматична терапія онкохворих. Хоспіси.
21. Медична реабілітація онкохворих.
22. Трудова реабілітація онкохворих.
23. Соціальна реабілітація онкохворих.
24. Особливості деонтології в онкології.

25. Епідеміологія злоякісних пухлин шкіри.
26. Етіологія раку шкіри.
27. Облігатні передраки шкіри.
28. Класифікація раку шкіри за стадіями.
29. Діагностика і лікування раку шкіри.
30. Етіологічні фактори при меланомі.
31. Передпухлинні захворювання меланоми, ознаки малігнізації невуса.
32. Морфологічна класифікація меланоми.
33. Класифікація меланоми за стадіями.
34. Класифікація меланоми за Кларком.
35. Клінічні варіанти меланоми.
36. Діагностика меланоми шкіри.
37. Лікування меланоми шкіри.
38. Саркома Капоші.
39. Передракові захворювання і доброякісні пухлини нижньої губи.
40. Патологічна анатомія раку нижньої губи.
41. Діагностика і лікування раку нижньої губи.
42. Передракові захворювання ротової порожнини.
43. Форми росту раку язика.
44. Лікування раку язика.
45. Етіологія раку гортані.
46. Доброякісні пухлини і передракові стани гортані.
47. Клініка раку гортані, її залежність від локалізації пухлини.
48. Діагностика раку гортані.
49. Лікування раку гортані.
50. Доброякісні пухлини щитовидної залози.
51. Етіологічні фактори раку щитовидної залози.
52. Гістологічні класифікація раку щитовидної залози.
53. Класифікація раку щитовидної залози за стадіями.
54. Аберантний рак щитовидної залози.
55. Діагностика раку щитовидної залози.
56. Лікування раку щитовидної залози.
57. Принципи лікування метастатичного ураження лімфовузлів шії.
58. Пухлини головного мозку.
59. Епідеміологія раку молочної залози.
60. Фактори ризику раку молочної залози.
61. Хвороба Мінца. Клініка, діагностика, лікування.
62. Мастопатія. Клініка, діагностика, лікування.
63. Фібroadенома. Клініка, діагностика, лікування.
64. Клінічні форми раку молочної залози.
65. Патогенетичні форми раку молочної залози.
66. Дифузні форми раку молочної залози. Клініка, лікування.
67. Діагностика раку молочної залози.

- 68.Хіміотерапія раку молочної залози.
- 69.Хірургічне лікування раку молочної залози.
- 70.Променева терапія раку молочної залози.
- 71.Принципи гормональної терапії раку молочної залози.
- 72.Класифікація пухлин середостіння.
- 73.Первинні пухлини середостіння.
- 74.Пухлини вилочкової залози.
- 75.Клінічні синдроми пухлин середостіння.
- 76.Діагностика пухлин середостіння.
- 77.Лікування пухлин середостіння.
- 78.Епідеміологія раку легень.
- 79.Клініко-рентгенологічні форми раку легень.
- 80.Діагностика раку легень.
- 81.Клінічні синдроми раку легень.
- 82.Рентгенологічна симптоматика раку легень.
- 83.Хірургічне лікування раку легень.
- 84.Принципи променевої терапії раку легень.
- 85.Хіміотерапія раку легень.
- 86.Атипові форми раку легень. Клініка, діагностика, лікування.
- 87.Рак Пенкоста. Клініка, діагностика, лікування.
- 88.Профілактика раку легень.
- 89.Пухлини плеври.
- 90.Доброякісні пухлини і передракові захворювання стравоходу.
- 90.Епідеміологія раку стравоходу.
- 91.Етіологічні фактори при раку стравоходу.
- 92.Патологічна анатомія раку стравоходу (гістологічні варіанти ,форми росту, шляхи метастазування).
- 93.Клінічні прояви раку стравоходу. Види і ступені дисфагій, їх диференціальна діагностика.
- 94.Ускладнення раку стравоходу.
- 95.Діагностика раку стравоходу.
- 96.Рентгенологічна симптоматика раку стравоходу.
- 97.Хірургічне лікування раку стравоходу.
- 98.Променева терапія раку стравоходу.
- 99.Передракові захворювання шлунка.
100. Групи підвищеного ризику на рак шлунка.
101. Гістологічні варіанти раку шлунка.
102. Шляхи лімфовідтоку від шлунка.
103. Ранній рак шлунка.
104. Клініка раку шлунка, її залежність від локалізації пухлини.
105. Ускладнення раку шлунка.
106. Характерні віддалені метастази раку шлунка.

107. Хірургічне лікування раку шлунка. Фактори, які впливають на вибір методу операції.
108. Хіміотерапія раку шлунка.
109. Симптоматичне лікування раку шлунка.
110. Етіологічні фактори раку печінки.
111. Патанатомія раку печінки (гістологічні варіанти, макроскопічні форми росту).
112. Клінічні прояви раку печінки.
113. Діагностика раку печінки.
114. Рентгенологічна діагностика раку печінки.
115. Лікування раку печінки.
116. Етіологічні фактори раку підшлункової залози.
117. Клінічні прояви раку підшлункової залози, їх залежність від локалізації пухлини.
118. Варіанти клінічного перебігу раку підшлункової залози.
119. Радіонуклідна діагностика раку печінки і підшлункової залози
120. Імунодіагностика раку печінки і підшлункової залози.
121. Лікування раку підшлункової залози.
122. Епідеміологія раку товстої кишки.
123. Етіологічні фактори при раку товстої кишки.
124. Передракові захворювання товстої кишки, поліпи.
125. Особливості венозного і лімфатичного відтоку від прямої кишки, його значення при раку.
126. Клінічні форми раку ободової кишки.
127. Клінічні синдроми раку прямої кишки, їх залежність від локалізації пухлини.
128. Ускладнення раку товстої кишки.
129. Діагностика раку товстої кишки.
130. Хірургічне лікування раку ободової кишки.
131. Хірургічне лікування раку прямої кишки.
132. Етіологічні фактори злоякісних пухлин кісток.
133. Міжнародна гістологічна класифікація первинних пухлин кісток.
134. Клінічні прояви злоякісних пухлин кісток.
135. Діагностика злоякісних пухлин кісток.
136. Рентгенологічні симптоми злоякісних пухлин кісток.
137. Остеогенна саркома.
138. Юкстакортикальна саркома.
139. Саркома Юінга.
140. Хондросаркома.
141. Ретикулосаркома.
142. Основні принципи лікування пухлин кісток.
143. Клініка пухлин м'яких тканин.
144. Діагностика пухлин м'яких тканин.

145. Лікування сарком м'яких тканин.
146. Морфологія лімфогранульоматозу.
147. Класифікація злоякісних лімфом за стадіями.
148. Гістологічна класифікація лімфогранульоматозу і лімфосаркоми.
149. Клінічні прояви злоякісних лімфом.
150. Клінічна характеристика лімфаденопатії при лімфогранульоматозі і лімфосаркомі.
151. Діагностика лімфом.
152. Поняття про біологічну активність процесу при лімфогранульоматозі.
153. Методи діагностики ступеня поширення лімфом і лейкоїзації процесу.
154. Лікування злоякісних лімфом.
155. Прогностичні фактори при лімфогранулематозі і лімфосаркомі.
156. Доброякісні пухлини сечового міхура, їх лікування.
157. Етіологія раку сечового міхура.
158. Гістологічні варіанти раку сечового міхура.
159. Клініка раку сечового міхура.
160. Діагностика раку сечового міхура.
161. Лікування раку сечового міхура.
162. Доброякісні пухлини нирки.
163. Етіологічні фактори раку нирки.
164. Клініка раку нирки.
165. Діагностики раку нирки.
166. Лікування раку нирки.
167. Нефробластома.
168. Етіологічні фактори при раку шийки матки.
169. Фонові процеси при раку шийки матки.
170. Патологічна анатомія раку шийки матки (форми росту, особливості метастазування).
171. Гістологічна класифікація раку шийки і тіла матки.
172. Клінічні прояви раку шийки матки.
173. Діагностика раку шийки матки.
174. Цитологічне дослідження шийки матки (значення, правила забору, класи мазків).
175. Кольпоскопія (суть, значення для діагностики, види кольпоскопій, класифікація кольпоскопічних картин).
176. Внутрішньоепітеліальний і мікроінвазивний рак шийки матки, діагностика, лікування.
177. Променеєве лікування раку шийки матки.
178. Хірургічне лікування раку шийки матки.
179. Профілактика раку шийки матки.
180. Етіологія і фактори ризику раку тіла матки.
181. Передракові захворювання тіла матки.
182. Клінічні прояви раку тіла матки.

183. Лікування раку тіла матки.
184. Відновне лікування хворих на рак тіла матки.
185. Етіологія раку яєчників.
186. Особливості метастазування раку яєчників.
187. Імунодіагностика раку яєчників.
188. Лікування раку яєчників.
189. Передракові захворювання вульви.
190. Ускладнення раку простати.
191. Особливості метастазування раку передміхурової залози.
192. Лікування раку простати.
193. Злоякісні пухлини яєчка.
194. Трофобластична хвороба.
195. Епідеміологія пухлин дитячого віку.

7. Взірці питань для проведення підсумкового контролю знань.

1. Операції, при яких видаляють разом з основним вогнищем суміжні органи, або їх частина, називаються:
 - А. Комбінованими
 - В. Паліативними
 - С. Розширеними
 - Д. Симультанними
 - Е. Симптоматичними
2. Яка ознака споріднює базаліому з доброякісними пухлинами?
 - А. Експансивний ріст
 - В. Наявність капсули
 - С. Відсутність рецидивів
 - Д. Відсутність атипових клітин
 - Е. Відсутність метастазування
3. Який пухлинний маркер застосовують для моніторингу хворих на фолікулярний рак щитоподібної залози?
 - А. Кальцитонін
 - В. Тиреоглобулін
 - С. Карбогідратний антиген 15-3
 - Д. β_2 -мікроглобулін
 - Е. Хоріонічний гонадотропін
4. Основною ознакою хвороби Мінца є:
 - А. Порушення чутливості у верхній кінцівці
 - В. Симптом “площини”
 - С. Втягнення соска
 - Д. Кров’янисті виділення із соска
 - Е. Виділення із соска зелено-бурого кольору
5. Яка патогномонічна ознака лімфогранульоматозу?
 - А. Наявність клітин Березовського-Штернберга
 - В. Спленомегалія
 - С. Поява в сечі білка Бенс-Джонса
 - Д. Свербіння шкіри
 - Е. Гарячка
6. Який симптом не притаманний раку Пенкоста?
 - А. Біль в надпліччі
 - В. Атрофія м’язів надпліччя
 - С. Синдром Горнера
 - Д. Деструкція тіл хребців, ребер, ключиці
 - Е. Кашель
7. Який основний шлях метастазування раку стравоходу?
 - А. Гематогенний
 - В. Лімфогенний

- C. Імплантаційний
 - D. Змішаний
 - E. Дисемінація по плеврі
8. Яка локалізація метастазу Шніцлера?
- A. Пупок
 - B. Яєчники
 - C. Надключична ділянка зліва
 - D. Простір Дугласа
 - E. Пряма кишка
9. Який найбільш специфічним лабораторний тест при раку печінки?
- A. Підвищення концентрації білірубіну
 - B. Збільшення питомої ваги глобулінових фракцій
 - C. Реакція Таката-Ара
 - D. Реакція Абелева-Татарінова
 - E. Визначення білка Бен-Джонса
10. Який основний клінічний симптом ворсинчастої пухлини?
- A. Виділення слизу з кишки
 - B. Переймистий біль в животі
 - C. Проноси
 - D. Здуття живота
 - E. Виділення крові з калом
11. В який орган найчастіше відбувається гематогенне метастазування сарком м'яких тканин?
- A. Легені
 - B. Головний мозок
 - C. Печінка
 - D. Нирки
 - E. Кістки
12. Виберіть провідний синдром раку сечового міхура
- A. Астенічний
 - B. Больовий
 - C. Синдром додаткового утворення
 - D. Гематурія
 - E. Паранеопластичний

7. Засоби для проведення поточного та підсумкового контролю:

1. Набір теоретичних питань для усної співбесіди.
2. Набір завдань для теоретичного письмового тестового контролю.
3. Набір завдань для письмово комп'ютерного тестового контролю.

4. Набір носіїв діагностичної інформації для письмового (діагностичного заключення) практичного завдання.

8. Перелік навчально-методичної літератури.

Базова:

1. Вибрані лекції з клінічної онкології: Навч. посіб./ Бондар Г.В., Думанський Ю.В., Антіпова С.В., Попович О.Ю. та ін. – Луганськ: ВАТ «Луганська обласна друкарня», 2009. – 560 с.
2. Галайчук І.Й. Клінічна онкологія. Частина І: Посібник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – 276 с.
3. Ганцев Ш.Х. Онкология: Учебник: – М.: Медицинское информационное агентство, 2004. – 481 с.
4. Онкологія: Підручник. – 3-тє видання, перероб. і доп./Б.Т. Білинський, Н.А. Володько, А.І. Гнатишак, О.О. Галай та ін.; за ред. проф. Б.Т. Білинського. – К.: Здоров'я, 2004. – 528 с.
5. Щепотін І.Б., Ганул В.Л., Кліменко І.О. та ін. Онкологія. – К.: Книга плюс, 2006. – 496 с.

Допоміжна:

1. Атлас онкологических операций / Под ред. Б.Е. Петерсона, В.И. Чиссова, А.И. Пачеса.-М.: Медицина, 1987.-536 с.
2. Балтайтис Ю.В. Обширные резекции толстой кишки. – К.: Здоров'я, 1990. – 176 с.
3. Бохман Я.В. Руководство по онкогинекологии. – Л.: Медицина, 1989. – 464 с.
4. Возианов А.Ф., Романенко А.М., Клименко И.А. Предрак и ранние формы рака мочевого пузыря. – К.: Здоров'я, 1994. – 224 с.
5. Вуд М., Банн П. Секреты гематологии и онкологии / Пер. с англ. – М.: "Издательство Бином", 1997. – 560 с.
6. Галайчук І.Й. Рання "in vivo" діагностика меланоми шкіри за допомогою епілюмінесцентної мікроскопії / Шпитальна хірургія, 1998.– № 1 – С. 83-86.
7. Ганина К.П., Налескина Л.А. Злокачественная меланома и предшествующие изменения кожи. – К.: Наукова думка, 1991. – 168 с.
8. В.І. Дрижак, М.І. Домбрович. Медсестринство в онкології. – Тернопіль "Укрмедкнига". – 2001. – 222 с.
9. Дрижак В.І., Домбрович М.І. Рак молочної залози. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 152 с.
10. Дрижак В.І., Домбрович М.І., Вайда А.Р. Рак молочної залози (мультимедійний компакт-диск). – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 318 МВ.
11. Дрижак В.І., Домбрович М.І., Загурська Н.О., Корицький Г.І. Ендотоксикоз у клінічній онкології. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 128 с.

12. Клиническая оперативная колопроктология: Руководство для врачей / Под ред. В.Д. Федорова, Г.И. Воробьева, В.Л. Ривкина. – М.: ГНЦ проктологии, 1994. – 432 с.
13. Комбіноване лікування хворих на рак ободової кишки: Монографія / С.О. Шалімов, О.І. Євтушенко, Д.В. М'ясоєдов, В.В. Приймак. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 168 с.
14. Клинические рекомендации. Онкология / под ред. В.И. Чиссова, С.Л. Дарьяловой. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 720 с.
15. Комбіноване лікування хворих на рак ободової кишки: Монографія / С.О. Шалімов, О.І. Євтушенко, Д.В. М'ясоєдов, В.В. Приймак. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 168 с.
16. Комбинированное и комплексное лечение рака прямой кишки / Кныш В.И., Бондарь Г.В., Алиев Б.М., Барсуков Ю.А. – М.: Медицина. – 1990. – 160 с.
17. Лисицин К.М., Ревской А.К. Неотложная хирургия при онкологических заболеваниях органов брюшной полости. – М.: Медицина, 1986. – 192 с.
18. Ошибки в клинической онкологии: Руководство для врачей /Под ред. В.И.Чиссова, А.Х.Трахтенберга.- М.: Медицина, 1993. – 544 с.
19. Пачес А.И. Опухоли головы и шеи.– М.: Медицина, 1983. – 416 с.
20. Пачес А.И., Пропп Р.М. Рак щитовидной железы.–М.: Медицина, 1995. – 320 с.
21. Пигментные опухоли / Под ред. Р.Л. Иконописова. – София, 1977. – 268 с.
22. Русанов А.А. Рак желудка. – Л.: Медицина, 1979. – 232 с.
23. Семиглазов В.Ф., Винин А.Г., Моисеенко В.М. Минимальный рак молочной железы.– Санкт-Петербург: "Гиппократ", 1992.– 240 с.
24. Сидоренко Л.Н. Мастопатия. – Л.: Медицина, 1994. – 264 с.
25. Симбирцева Л.П., Холсти П., Ильин Н.В. и др. Лимфогранулематоз. – М.: Медицина, 1985. – 302 с.
26. Слинчак С.М. Рак желудка. – К.: Здоров'я, 1985. – 200 с.
27. Современная гематология и онкология: Пер. с англ./ Под ред. В.Ф. Фербенкса. – М.: Медицина, 1987. – 448 с.
28. Степанковська Г.К., Мілянський А.І., Гордєєва Г.Д. Злоякісні новоутвори яєчників. – К.: Здоров'я, 1985. – 220 с.
29. Трапезников Н.Н., Летягин В.П., Алиев Д.А. Лечение опухолей молочной железы. – М.: Медицина, 1989. – 176 с.
30. Трахтенберг А.Х. Рак легкого. – М.: Медицина, 1987. – 303 с.
31. Хирургия сарком мягких тканей и костей: Пер. с англ./ Под ред. П.Х. Шугабейкера, М.М. Малауэра. – М.: Медицина, 1996, 440 с.
32. Черенько М.П. Заболевания и повреждения шеи. – К.: Здоров'я, 1984. – 168 с.
33. Цитостатическая терапия злокачественных опухолей / Под ред. Г.И. Соляник, Г.И. Кулик, В.Ф. Чехуна. Киев, 2000. – 293 с.
34. Шпарик Я.В., Білінський Б.Т. Хіміотерапія раку товстої кишки. Ebewe, 1999. – 48 с.

35. Шпарик Я.В., Ковальчук І.В., Білинський Б.Т. Довідник онколога. – Львів: "Галицька видавнича спілка", 2000. – 108 с.
36. Шпитальна хірургія / за ред. Л.Я. Ковальчука, Ю.П. Спіженка, В.Ф. Саєнка та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 590 с.
37. Щепотин И.Б., Эванс С.Р.Т. Рак желудка: практическое руководство по профилактике, диагностике и лечению. К.: "Книга плюс", 2000. – 227 с.

Інформаційні ресурси:

1. Матеріали для підготовки студентів до лекцій (http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&path=onkologia/lectures_stud/uk/med/lik/ptn/%CE%ED%EA%EE%EB%EE%E3%B3%FF/5/).
2. Матеріали для підготовки студентів до практичних занять (http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&path=onkologia/classes_stud/uk/med/lik/ptn/%CE%ED%EA%EE%EB%EE%E3%B3%FF/5/).